

Den norske tannlegeforenings Tidende

122. ÅRGANG – 2012

Ansvarlig redaktør: Ellen Beate Dyvi

Tidende ligger også på internett i fulltekst med forfatter- og fritekstsøk: www.tannlegetidende.no

LEDER

Sammen igjen	5
Trenger fortsatt hjelp	97
På billigsalg	189
Vår med innhold	269
Harrytur?	343
Fri	423
Ny frisk	507
Nye lokaler i øst og vest	571
Stå opp mot urett	667
Å flytte og lære	751
Mer fagstoff	863

PRESIDENTEN HAR ORDET

2012 – nytt år med mange nye muligheter!	7
Kommunikasjon: Så viktig, og så vanskelig!	99
Markedsportalen må bli et godt redskap både for forbrukerne og for tannlegene	191
Tannlegenes omdømme er godt!	271
Hva gjør egentlig NTF?	345
Vi har mye å være stolte av!	427
Hvordan står det til i resten av verden?	509
Høst og landsmøtetid	573
Munnen endelig en del av kroppen	669
Viktige signaler fra helseministeren – og fra Mattilsynet	753
NTF og tannlegespesialistene	865

NORDISK TEMA:

PASIENTER MED SVEKKET HELSE

Introduksjon: Den orala regionen är tandläkarens ansvarsområde	8
<i>Asmussen KH</i> : Reumatoid artritt og Sjögrens syndrom	116
<i>Blomgren J, Vinge E</i> : Orala läkemedels- biverkninger	24
<i>Grauballe M, Rydnert J, Groth-Clausen L, Holmstrup P, Flyvbjerg A, Søren Schou S</i> : Metabolisk syndrom, diabetes mellitus og disse tilstandes betydning for mundhulen	42
<i>Heitmann M, Sigurd B</i> : Kardiovaskulær sykdom og odontologi. Oppdatering om fælleskliniske snitflader	34
<i>Herlofson BB, Løken K, Støre G</i> : Orale komplika- sjoner ved moderne kreftbehandling	130

<i>Holmstrup P, Klinge B, Sigurd B</i> : Sammen- hengen mellem marginal parodontitis og hjerne-kar-sykdom	38
<i>Jyrkkiö S, Kauppila M, Laine J, Soukka T</i> : Special features of oral care in cancer patients	134
<i>Mattsson U, Saalman R</i> : Orala slemhinne- förändringar relaterade till inflammatoriska tillstånd i mag-tarmkanalen	100
<i>Meurman JH, Höckerstedt K</i> : Dental treatment of organ transplant patients	28
<i>Pedersen AML, Havemose Poulsen A</i> : Orale manifestationer ved Sjögrens syndrom og reumatoid artritt	122
<i>Richardson R, Ketovainio E, Järvinen A</i> : Prophylactic use of antibiotics in dentistry	10
<i>Rosén K, Jontell M</i> : Några hudsjukomar och dess orala manifestationer	104
<i>Richardson R, Ketovainio E, Järvinen A</i> : Prophy- lactic use of antibiotics in dentistry: Erratum	291
<i>Syrjänen S, Rautava J, Willberg J</i> : Human papillomavirus and oral infections. Do HPV vaccines provide protection in patients with immune deficiency?	110
<i>Välilmaa H, Kanerva M</i> : Patient colonized with multiresistant bacteria and dental practice	16
<i>Wallström M, Radulovic V</i> : Ökad blödnings- benägenhet ved kirurgiska ingrepp i mun- hålan på grund av medicinering	20

VITENSKAPELIGE ARTIKLER

<i>Berg E</i> : Er tannløse pasienter oralt handikappet? Hva er samfunnets ansvar?	760
<i>Berge TI, Kubon B</i> : Er artroskopi av kjeveleddet effektivt mot smerter og gapevansker? En retro- spektiv etterundersøkelse av 130 pasienter	670
<i>Edblåd E, Crossner C-J</i> : Pedodonti som klinisk spesialitet ved Tannhelsetjenstens kompetanse- senter for Nord-Norge. De fem första åren	354
<i>Hansson HH, Espelid I</i> : Kan vi stole på kariesregistreringen? Validering av to visuelle indekser for registrering av okklusalkaries basert på ekstraherte tenner	676
<i>Holst D, Grytten J, Skau I, Berge K</i> : Synspunkter på arbeidsforhold før og etter innføring av fastlønn med per capita avlønning	866
<i>Holst D, Skau I, Klock K, Gimmestad A, Grytten J</i> : Synspunkter på arbeidsforhold i tann-	

helsetjenesten: Tannlegestudenter i Oslo og Bergen 2001–2009	200
<i>Jacobsen N</i> : Stress og periodontal sykdom	580
<i>Kristoffersen Ø, Nag OH, Drageset J, Fristad</i> : Endodontisk behandling hos eldre. Diagnostiske og behandlingstekniske utfordringer	510
<i>Kvinnslund SR, Fristad I, Kvinnslund IH</i> : Smertemekanismer og nevropatisk smerte i trigeminus-systemet med vekt på tenner og festeapparat	754
<i>Methlie CB, Schjøtt J</i> : En retrospektiv analyse av tannlegehenvendelser til regionale legemiddel-informasjonsentre (RELIS).....	284
<i>Selmer-Hansen P</i> : Flussyre – effekter på biologisk vev	272
<i>Sivertsen TB, Omdal TR, Åstrøm AN, Greve G, Skeie MS</i> : Anbefalinger for bruk av endokarditt-profylakse knyttet til tannbehandling	574
<i>Skaret E, Raadal M, Kvale G, Fredriksen TV, Kranstad V, Øst L-G</i> : Evaluering av forsøksutdanning av tannleger og psykologer i behandling av odontofobi og intraoral sprøytefobi basert på kognitiv atferdsterapi (CBT)	276
<i>Skeie MS, Klock KS, Haugejorden O</i> : Nåværende norske rutiner for innsamling av data innen kariesepidemiologi blant barn/unge – holder rutinene fortsatt mål?	522
<i>Strand T, Wingdahl H, Holst D</i> : Barns tannhelse i Oslo: Et kombinert etnisk- og øst- vest-perspektiv	872
<i>Willumsen T, Bjørntvedt S</i> : Forskning i tannhelsetjenesten? En spørreundersøkelse blant tannleger og tannpleiere i privat og offentlig sektor i TKØs region.....	192
<i>Øilo M, Bakken V</i> : Biofilmdannelse på orale proteser.....	346
<i>Øyri H, Skjelbred P, Olsen-Bergem H</i> : Botulinumtoksin – en oversikt over mulige bruksområder innen oral og maxillofacial kirurgi.....	516

KASUSRAPPORT

<i>Afnan S</i> : Tannbehandling i utlandet. Bivirkninger ved kroneterapi.....	596
<i>Samuelsen R, Gad M, Gad J</i> : Mikroinvasiv protetikk med ultratynne keramer basert på fargefysiske egenskaper	770
<i>Svendsrud E</i> : Restaurering av tenner med bondede skallkroner etter tap av tannsubstans grunnet attrisjon/erosjon. Fem års oppfølging	206

KLINISK FAG

<i>Øen M, Sundby IE, Midtbø M, Bøe OE, Leknes KN</i> : Profesjonell hygieneoppfølging av unge pasienter med fast kjeveortopedisk apparatur. Ein observasjonsstudie over 12 måneder.....	588
<i>Lein IÅ, Støre G, Olsen-Bergem H, Berge TI</i> : Mjukvevskirurgi i allmennpraksis	684

AKTUELT FAG

<i>Torlakovic L, Klepac-Ceraj V, Paster BJ, Øgaard B, Olsen I</i> : Endringer i bakteriefloraen i plakk på tenner som utviklet karies in vivo.....	363
Ny artikkel understøtter forsiktighet ved bruk av dentalrøntgen	360

NYTT FRA NIOM

Vibeke Ansteinsson og Jan Tore Samuelsen: Biologiske effekter av dentale fyllpartikler	147
Keramer.....	219
Import av tannteknisk arbeid.....	598

DOKTORGRADER

Hedda Høvik: Transkriptomanalyse av <i>Porphyromonas gingivalis</i> ved bruk av mikromatriser og RNA-sekvensering	140
Torgils Lægred: Store posteriore komposittfyllinger: Fungerer de?	141
Zhe Xing: Bedre beintransplantat med styrt vevsbygging.....	142
Anne-Marthe Jevnaker: MikroRNA – viktig for utvikling av tenner og spyttkjertler.....	143
Bano Sing: Smak.....	145
Mai Lill Suhr Lunde: Munnhulekreft: Genetiske forandringer, etnisitet og livsstil.....	213
Tove I. Wigen: Kan vi forutsi hvilke småbarn som utvikler karies?	214
Kari Elisabeth Dahl: Tannhelse relatert livskvalitet hos voksne i Norge	215
Anne Elisabeth Münster Halvari: Motivasjon, tannhelseatferd, oral velvære, oral livskvalitet og oral helse blant unge voksne.....	216
Johan Caspar Wolfahrt: Bruk av titanbasert bein-erstatningsmiddel for gjenoppbygging av tapt beinvev rundt tenner og implantater	293
Lilian Mkonyi: Lymfekar gir beskyttelse mot alvorlig tannkjøtt sykdom.....	533
Amal Elamin: Periodontitt hos unge i Sudan	600
Amer Sehic: Genekspresjon i tannanlegg.....	698
Maria dos S. Silva Lundin: Kartlegging av global genekspresjon i tannanlegg hos mus ved hjelp av molekylære biologiske metoder	699
Harald Gjengedal: Betre livskvalitet hjå tannlause med implantatretinert dekkprotese	878

AKTUELT

NTFs nye president: Trives best som lagspiller	52
NTFs representantskapsmøte 2011: Store saker – ingen utsettelse	55
Vekker internasjonal interesse.....	60
To tannpleiere tar doktorgrad	62
Nyvalgt president åpnet Vestlandsmøtet	148
Amnestyprisen 2011 til Helsesenteret for papirløse: Trenger flere tannleger.....	149
Tobakkskampanjen 2012: På tide å slutte?	150
Kompetansesentrene på rett spor.....	220

Sprer kunnskap fra midlertidige lokaler.....	222	Høy kvalitet i Spania.....	890
Hiver seg på gruppesalgsbølgen: Tannleger lokker med rabatt.....	224	TAKO-senteret 20 år: Jubileum med bok og seminar.....	892
Norsk eierskap, nye lokaler, ny direktør – og helt ny strategisk plan: Fortsatt like nordisk.....	294	Mastodonten Thorbjørn Egner.....	894
Spesialister i årsak og sammenheng.....	296	NTFs LANDSMØTE 2012	
Vil utdanne egne spesialister.....	298	NTFs landsmøte, Lillestrøm, 11.–13. oktober:	
Dekorert.....	300	Helt som det skal være.....	800
Holmenkollsymposiet, 12.–13. mars, 2012: Stor deltakelse.....	303	God tannhelse i sikte – konsekvenser for utdanning og arbeidsmarked.....	810
NTFs tariffkonferanse, 8.–9. mars 2012: Rustet til hovedoppgjør.....	306	Munnhule og hjerte. En vitenskapsfilosofisk tilnærming.....	812
Forum for tillitsvalgte, 22.–23. mars 2012: Et godt omdømme.....	310	NIOM - en vital førtiåring.....	814
Ny leder for IKO ved Universitetet i Bergen: Ønsker et tett samarbeid.....	364	Dentin hypersensitivitet – fint navn på banal lidelse?.....	816
En ryddig prosess.....	366	Nytt fra Helsedirektoratet.....	817
NTFs internasjonale arbeid: En sterkere stemme.....	367	Samarbeidsprosjekt om bivirkninger av amalgam.....	818
Tannturisme.....	370	En gjennomtenkt behandlingsplan.....	820
Ombruk gir bedre tannhelse i Ukraina.....	534	TMD – har TV2 rett?.....	822
Vil spesialisere tannlegene der de bor.....	538	Digital avtrykksteknikk og CAD/CAM-fremstilling av tannteknikk.....	824
Cone Beam CT for alle?.....	540	Hva gjør vi når porselenet frakturerer?.....	826
Bygger elektronisk kompetansenettverk.....	603	Klinisk odontologi - en ny spesialistutdanning under utprøving.....	827
Kunnskapscenteret og TKØ samarbeider for mer klinisk forskning.....	606	Å grave etter gull.....	828
Stor dag i Bergen: Nytt odontologibygg offisielt åpnet.....	608	Eksempler og erfaring fra NPE: Pasientskader etter tannbehandling.....	830
Tannlege og psykolog samarbeider om pasienter utsatt for: Tortur og overgrep.....	703	Nordental 2012.....	832
Tannhelse inn i sykehusene: Med i tverrfaglig sykehusmiljø.....	706	Hva serverer utstillerne?.....	836
Samfunnsodontologisk forum, Alta, 29. - 30. august, 2012: Forum uten debatt.....	710	KOMMENTAR OG DEBATT	
FDI World Dental Congress, Hong Kong: Visjoner, miljø og tannpuss. Ikke-smittsomme sykdommer med felles risikofaktorer – ny kontekst for oral helse etableres.....	716	Mulig ulovlig konkurransevridning: Markedsportalen (Prisportalen) (Øyvind Simonsen).....	63
Tannlegeforeningens sekretariat har flyttet til Oslo sentrum: Hvorfor flytte?.....	776	Foreløpig svar til Simonsen (Richard R. Næss).....	63
Søkerne strømmer til.....	778	NTF selger (aksjene i) Frederik Stangs gate 20, og søker nye lokaler: Noen kommentarer til saken (Stein Tessem).....	64
Utrolig glad.....	780	Svar til Stein Tessem (Richard R. Næss).....	65
Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest: Avdeling Hordaland godt i gang – kort tid etter åpningen.....	782	Ad sak 8: Ble vi lur på representantskapsmøtet? Salg av ”arvesølvet” (Bente Dahl Storm).....	66
Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest avdeling Rogaland: Står støtt på fire ben.....	784	Svar til Bente Dahl Storm (Richard R. Næss).....	66
Når pasienten har psykiske problemer.....	786	Minimal invasive dentistry: Tanker rundt komposittfyllinger (Jan Line).....	67
Næringspolitisk forum 21.–22. september, 2012: Allmenntannlegens rolle.....	790	Minimal invasive dentistry: Svar til Jan Line (Anne Bjørg Tveit).....	69
Nordisk konferanse om kvalitet og pasientsikkerhet, 24. – 25. september 2012 i Oslo: Kvalitet for pasientenes skyld.....	794	Kursholder oppdager youtube.com og deler sine erfaringer med fullsatt sal (Morten H. Stokke).....	71
Åpent hus i nybygget i Bergen.....	798	Konkurranse på ulike vilkår? Svar til Øyvind Simonsen fra NTFs president.....	229
Obligatorisk - og elektronisk.....	881	Svar til NTFs president fra Øyvind Simonsen: Konkurranse på ulike vilkår.....	232
Streik blant tannhelsesekretærer ved Colosseum-klinikken i Trondheim: Nøye utvalgt.....	882	Presisering (Camilla Hansen Steinum).....	234
For første gang.....	884	Hva nå? (Øyvind Simonsen).....	235
Lykkes med stor klinikk i Spania.....	888	Rabatter (Truls Chr. Breyholtz, Bergen TF).....	236
		Svar til Stein Tessem og NTFs generalsekretær: Tenk fremtid! (Per Haugen).....	237
		Særaldersgrense for tannleger (Knut Eklund).....	316
		Svar til Knut Eklund: Om særaldersgrense for	

tannleger (Jan Theien og John Frammer).....	316
Vil en breddespesialitet erstatte alle andre spesialiteter? (Kjell Størksen og Knut Tornes).....	543
Tverrfaglig tilbud om odontologisk behandling på sykehus: Helsedirektoratet svarer Størksen og Tornes	544
Profilering av tannlegestanden (Liz Günther).....	611
Solidaritet og samhold (Edgar Hundsnæs).....	612
Svar til Edgar Hundsnæs: Solidaritet og samhold – for alle (Camilla Hansen Steinum).....	613
Riktig kompetanse (Kjell Størksen og Knut Tornes).....	614
Helsedirektoratet svarer Størksen og Tornes: Kartlegge behov og utvikle gode tilbud	615

PRAKSISDRIFT

Til dels store takstendringer i årets «gule hefte»	73
Folketrygdens stønad til dekning av utgifter til tannbehandling for 2012: Mikrobiologisk Diagnostisk Service.....	152
Vær våken	240
Nye regler om oppfølging av sykemeldte arbeidstakere	318
Privat tannlegepraksis: Hva skjer ved skilsmisse?	373
Medarbeidersamtale.....	546
Odontologistudenters muligheter til å arbeide som tannlege.....	616
Useriøse telefonselgere – et alvorlig samfunns- problem	723
NTFs klagenemnder – og NPE	838
Noen spørsmål knyttet til pasientjournaler	902
Spør advokaten	241, 319, 547, 617, 839, 903

SNACK OM ETIKK

Et supperåd?.....	75
Trekant.....	155
Kolleger imellom... ..	243

Tannlegenes forhold utad	321
Second opinion – pasientens privilegium.....	376
Klager på mulig regelbrudd.....	840
Tannbehandling i utlandet.....	904

TIDENDES SOMMERHEFTE

Min pene tann.	421
New Orleans, Katrina og Deepwater Horizon.....	430
Et indisk eventyr	436
De gamle romerne hadde også sine tannklinikker.....	438
En tur på Varangerhalvøya.....	442
Tannlege og forfatter – eller omvendt.....	444
W.D. Miller: Pioneren som løste kariesgåten.....	446
Blankvann, Nordmarka, Oslo: Tannlegehytta	452
Et annerledes ernæringskurs.....	460
Høyt til hest.....	462
I gode og onde dager	464
En fordelaktig fusjon.....	468
Lykke i tre etapper	470
Å gjøre noe mer.....	472
Norsk odontologiprofessor: Æresdoktor i Sudan	480
Hva skal du lese? Og hva skal du tilby en turist?	484

NOTABENE

Kvikksølvskade godkjent som yrkessykdom	380
---	-----

MINNEORD

Björg Øyri	325
Ulf Svensen.....	555
Bjørn T. Ripsrud.....	734

BOKNYTT

161, 251, 331, 387, 558, 631, 850
